

कृषी उन्नती योजनेअंतर्गत राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड अभियान राज्यात सन २०१५ - १६ मध्ये राबविण्यासाठी सुधारित कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: रागते-१२१५/ प्र.क्र.१२५/४अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२
तारीख: ०४ फेब्रुवारी, २०१६

वाचा:-

- १) शासन निर्णय क्रमांक: रागते-१२१४/प्र.क्र.३१/४अ, दि.०४ एप्रिल, २०१४ व १३ जुलै, २०१५ चे शुध्दीपत्रक
- २) केंद्र शासनाने अभियाना संदर्भात <http://agricoop.nic.in/dacdivision/NMOOP२०१४.pdf> या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: रागते-१२१५/प्र.क्र. १२५/४अ, दि. ०५ जून, २०१५
- ४) कृषी सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.१४-१/२०१५-CA-II, दि. ६ नोव्हेंबर, २०१५
- ५) कृषी, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. ६-१३/२०१५-AAP (Coord)/(OS), दि.०८ जानेवारी, २०१६
- ६) कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र. कृ.आ./वि.प्र.२/NMOOP १५-१६/वि.मा. प्रस्ताव/१/१६, दि. १२ जानेवारी, २०१६

प्रस्तावना:-

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय गळीत धान्य उत्पादन कार्यक्रम, राष्ट्रीय कडधान्य विकास कार्यक्रम व गतीमान मका विकास कार्यक्रम राज्यात सन २०१३-१४ पर्यंत राबविण्यात येत होता. केंद्र शासनाने बाराव्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये सर्व केंद्र पुरस्कृत योजनांची पुर्नरचना केली आहे. त्यानुसार सन २०१४-१५ पासून केंद्र पुरस्कृत एकात्मिक गळीतधान्य, कडधान्य, तेलताड व मका विकास (ISOPOM) कार्यक्रमाऐवजी राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड (National Mission on Oilseed and Oil Palm (NMOOP)) या अभियानाची सुरवात केली आहे. सदर अभियानाअंतर्गत लघुअभियान-१ (तेलबिया), लघुअभियान-२ (तेलताड) व लघुअभियान-३ (वृक्षआधारित तेलबिया) या तीन लघुअभियानांचा समावेश आहे. या अभियानाच्या निधीत सन २०१४-१५ पर्यंत केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाण ७५:२५ असे होते. सन २०१५-१६ पासून केंद्र शासनाने केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाणात ५०:५० अशी सुधारणा केली होती.

केंद्र शासनाने सन २०१५-१६ मध्ये राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड हे अभियान राज्यात राबविण्यासाठी ₹४८६९.६६ लक्ष निधीच्या कार्यक्रमास मंजूरी दिली होती. सदर निधीमध्ये केंद्र व राज्य

हिस्सा अनुक्रमे ₹ २४३४.८४ लक्ष व ₹ २४३४.८२ लक्ष असा होता. केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या ₹ ४८६९.६६ लक्ष निधीच्या कार्यक्रमास दि. ०५ जून, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली होती.

केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अ.क्र. ४ येथील दि. ६ नोव्हेंबर, २०१५ च्या पत्रान्वये राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड अभियानामध्ये केंद्र:राज्य हिश्याचे प्रमाण ६०:४० असे कळविले व त्यानुसार सुधारित आराखडा सादर करणेबाबत कळविले. तथापि, केंद्र शासनाने पहिल्या हप्त्यापोटी वितरित केलेल्या निधीतून यापूर्वीच ५०:५० या प्रमाणात अभियानाची अमंलबजावणी करण्यात आल्याने व त्यानुसार खर्च झाल्याने, संपूर्ण अभियान ६०:४० या प्रमाणात सुधारितपणे राबविणे शक्य होणार नाही. यास्तव, कृषी आयुक्तालयाने राबविलेला कार्यक्रम व राज्य हिश्याचा निधी विचारात घेवून, केंद्र शासनास सुधारित आराखडा सादर केला. केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अ.क्र. ५ येथील पत्रान्वये, ₹ ३५८०.८८ लक्ष निधीच्या सुधारित कार्यक्रमास मंजूरी दिली आहे. यामध्ये केंद्र शासनाचा हिस्सा ₹ १९९९.२० लक्ष व राज्य हिस्सा ₹ १५८१.६८ लक्ष आहे. केंद्र शासनाने सदर अभियानांतर्गत सुधारित वार्षिक कृती आराखडा मंजूर करताना लघुअभियान -१ अंतर्गत यापूर्वीच अमंलबजावणी करण्यात आलेले काही घटक (सदर घटक * ने दर्शविले आहेत) चे प्रमाण ५०:५० असे कायम ठेवले असून, उर्वरित घटक (सदर घटक ** ने दर्शविले आहेत) चे प्रमाण ६०:४० असे निश्चित केले आहे. त्याचप्रमाणे, लघुअभियान-३ अंतर्गत, सुधारित वार्षिक कृती आराखड्या अंतर्गत केंद्र : राज्य हिश्याचे प्रमाण ५०:५० असे कायम ठेवले आहे. यापुढे सदर अभियान केंद्र : राज्य हिश्याच्या ६०:४० या सुधारित प्रमाणानुसार राबविण्यात येणार आहे. यास्तव, सदर अभियानांतर्गत संदर्भाधीन अ.क्र.३ येथील दि. ०५ जून, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये ₹ ४८६९.६६ लक्ष निधीच्या कार्यक्रमास दिलेल्या प्रशासकीय मान्यतेऐवजी, ₹ ३५८०.८८ लक्ष निधीच्या सुधारित कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यासाठी शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

१) राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड (National Mission on Oilseed and Oil Palm (NMOOP)) अभियानांतर्गत लघुअभियान- १ (तेलबिया) व लघुअभियान- ३ (वृक्षआधारित तेलबिया) राज्यात सन २०१५-१६ मध्ये राबविण्यासाठी दि. ०५ जून, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता दिलेल्या ₹ ४८६९.६६ लक्ष (अक्षरी रूपये अठ्ठेचाळीस कोटी एकोणसत्तर लक्ष सहासष्ट हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमाऐवजी, ₹ ३५८०.८८ लक्ष (अक्षरी रूपये पस्तीस कोटी ऐंसी लक्ष व अठ्ठ्याऐंसी हजार फक्त) निधीच्या सुधारित कार्यक्रमास या आदेशान्वये शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२) सदर अभियानांतर्गत केंद्र शासनाने मंजूरी दिलेला ₹३५८०.८८ लक्ष निधीचा लघुअभियाननिहाय कार्यक्रम पुढीलप्रमाणे राहील:-

(रु. लक्ष मध्ये)

अ.क्र.	लघुअभियानाचे नांव	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१	लघुअभियान- १(तेलबिया)	१९६८.४५	१५५०.९४	३५१९.३९
२	लघुअभियान-३(वृक्षआधारित तेलबिया)	३०.७५	३०.७४	६१.४९
एकूण		१९९९.२०	१५८१.६८	३५८०.८८

३) सदर निधीचा विनियोग करताना केंद्र शासनाने अभियानाच्या निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना, तसेच दि. ८ जानेवारी, २०१६ च्या पत्रान्वये मंजूर केलेल्या सुधारित वार्षिक कृति आराखड्यानुसार सन २०१५-१६ मध्ये राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड अभियानाचा कार्यक्रम राबविण्यात येईल, याची दक्षता घेण्यात यावी. सदर आराखड्यामध्ये केंद्र :राज्य हिस्श्याचे * (५०:५०) व ** (६०:४०) ने दर्शविण्यात आलेले घटक, त्याच प्रमाणात राबविण्यात येतील, याबाबतची खातरजमा कृषी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी करावी. त्याचप्रमाणे कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जात नाही, याबाबत आवश्यक ती दक्षता कृषी आयुक्तालयाने घ्यावी.

४) राष्ट्रीय तेलबिया व तेलताड अभियानाच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी, अभियान संचालक म्हणून संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व राज्य समन्वय अधिकारी म्हणून कृषी सहसंचालक (विप्र-१) व संपर्क अधिकारी म्हणून कृषी उपसंचालक (विप्र-२) यांना दि. १३ जुलै, २०१५ च्या शासन शुध्दीपत्रकान्वये घोषित करण्यात आले आहे. त्यांनी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून, उद्दिष्टनिहाय सविस्तर मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिका-यांना निर्गमित कराव्यात, व त्याची एक प्रत शासनास पृष्ठांकित करावी. या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतेवेळी पुढील प्रमुख बाबी अंतर्भूत करण्याची दक्षता घ्यावी:-

- लाभार्थी निवडताना अल्पभूधारक, अत्यल्पभूधारक, सिमांतक शेतकरी, अनुसूचित जाती/जमाती शेतकरी व महिला लाभार्थी यांना प्राधान्य देण्यात यावे.
- मंजूर निधीपैकी १६.२ टक्के निधी अनुसूचित जाती, ८ टक्के निधी अनुसूचित जमाती व ३० टक्के निधी महिला लाभार्थ्यांसाठी खर्च करण्यात यावा व याबाबतच्या नोंदी स्वतंत्रपणे ठेवण्यात याव्यात.

तथापि, अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी निधीचे वाटप करताना त्या- त्या जिल्ह्यात त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात निधीचे वितरण करण्यात यावे, तसेच सदर निधी वितरित केलेल्या घटकांसाठीच वापरण्यात येत आहे, याची दक्षता घेण्यात यावी. अभियानाचा मासिक /तिमाही प्रगती अहवाल केंद्र शासनास सादर करतेवेळी, लाभार्थी लक्षांक साध्यनिहाय बाबतच्या माहितीचा अंतर्भाव करावा.

- III) अभियानाची अमंलबजावणी अधिक प्रभावीपणे व परिणामकारकरित्या होण्याच्या दृष्टीने या अभियानांतर्गत प्रकल्पाधारित विकास / विस्तार कार्यक्रम राबविण्यात यावा.
- IV) प्रत्येक जिल्ह्याचा विस्तार व फलोत्पादन आराखडा तयार करण्यात येत आहे. त्यामध्ये या अभियानाचा अंतर्भाव गरजेनुसार ठेवण्यात यावा.
- V) या अभियानाचे मूल्यमापन त्रयस्थ यंत्रणेकडून (Third Party Evaluation) करून घ्यावे.
- VI) सन २०१५-१६ मध्ये वैयक्तिक लाभ दिलेल्या लाभधारकांची यादी तालुका कार्यालये /पंचायत समिती/जिल्हाधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी. तसेच ती यादी विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- ५) सदर निधी खर्च करताना तो विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे /पक्रियेचे /वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/ P.W.D. मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C. तत्वानुसार/CAG च्या निर्देशानुसार /प्रचलित शासन निर्णय /नियम/परिपत्रक/तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अमंलबजावणी यंत्रणानी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत शासन नियम/अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.
- ६) सदर अभियान राज्यात सन २०१५-१६ मध्ये राबविण्याच्या दृष्टीने निधी वितरित करणेसाठी विविध स्तरावरील अधिकाऱ्यांना पुढीलप्रमाणे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	स्तर	पदनाम
१	राज्यस्तर	सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२	विभागस्तर	विभागीय कृषी सह संचालक कार्यालयातील लेखाधिकारी
३	जिल्हास्तर	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी कार्यालयातील लेखाधिकारी
४	तालुकास्तर	तालुका कृषी अधिकारी

७) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे या योजनेचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याला ५ तारखेपर्यंत केंद्र शासनाला तसेच राज्य शासनाला सादर होईल, व सदर अहवाल केंद्र शासनास सादर करताना त्यामध्ये महिला शेतकरी, अनुसूचित जाती शेतकरी व अनुसूचित जमाती शेतकरी यांच्यासाठी निर्धारित केलेले भौतिक/आर्थिक लक्षांक व साध्य याबाबतची माहिती वेगळ्याने सादर होईल याबाबत दक्षता घेण्यात यावी.

८) सदर शासन निर्णय मा. अपर मुख्य सचिव (कृषी) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०२०४१५०२१७४५०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सिध्दार्थ चवरे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)
२. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे
३. संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय, पुणे
४. सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
५. विभागीय आयुक्त (सर्व)
६. जिल्हाधिकारी, (सर्व)
७. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य
८. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)
९. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)
१०. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
११. कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
१३. मुख्या लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

१४. व्यवस्थापकीय संचालक, कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, आरे, दुग्ध कॉलनी गोरेगाव (पूर्व), मुंबई-६५
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, शास्त्रीनगर, अकोला.
१६. सहसंचालक लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासकीय भवन, पाचवा मजला, मंत्रालयासमोर, मुंबई
१७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर
१८. महालेखाकार (स्थानीय निकाय लेखापरिक्षा व लेखा), प्रतिष्ठा भवन, १०१ महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई-४०० ०२०
१९. नियोजन विभाग (कार्यासन - १४३१ / कार्यासन - १४४४), मंत्रालय, मुंबई - ३२
२०. वित्त विभाग (व्यय-१) / अर्थसंकल्प - १३
२१. सामाजिक न्याय, क्रिडा व विशेष सहाय्य विभाग / आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२२. ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२३. सर्व सहसचिव / उपसचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी (फक्त कृषी), कृषि व पदुम विभाग
२४. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
२५. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
२६. निवडनस्ती (कार्यासन-४अ, कृषी व पदुम विभाग)